

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 46 0 Rs 077157 19 Rev
Sarajevo, 18.11.2020. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Marijane Omerčaušević, kao predsjednice vijeća, Svjetlane Milišić-Veličkovski i Suada Kurtovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice A. K. iz B..., koju zastupa punomoćnik A. P., advokat iz S., protiv tuženih: 1. JP... i 2. H. D. iz B..., koje zastupaju punomoćnici iz AD..., radi zabrane diskriminacije i naknade štete, v.s. 30.001,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 46 0 Rs 077157 17 Rsž od 13.02.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 18.11.2020. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev revidentice za naknadu troškova postupka nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Bugojnu broj: 46 0 Rs 077157 17 Rs od 23.11.2018. godine stavom prvim izreke odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi: „Utvrdjuje se da je tužiteljica K. A. trpila mobing na radu kod prvotuženog JP ..., od strane zakonskog zastupnika - v.d. direktora H. D. koji se prema tužiteljici ponašao diskriminirajuće, tretirajući ju različito i drugačije u odnosu na druge uposlenike i to na način što je tužiteljicu primoravao da radi za vrijeme praznika, rođenje M. A.S., dana ... godine, što je tužiteljici bilo uskraćeno pravo na godišnji odmor za godinu, što je tužiteljicu primoravao da piše razne izjave na neosnovane prijave i samim tim vršio diskriminaciju nad istom, a što nije praksa sa drugim zaposlenicima, što je tuženi primoravao tužiteljicu da zaključava vrata po izlasku na kraju radnog vremena, da pri izlasku iz preduzeća aktivira alarm, što nije u opisu radnog mjesta iste, s obzirom da je tužiteljica bila zaposlena na poslovima blagajnika već dugi niz godina, što tužiteljici nije isplatio cjelokupan iznos plate u godine, što je tužiteljici bila zabranjena svaka usmena komunikacija sa direktorom, odnosno primoravao tužiteljicu za sve što je potrebno da mu se obraća pismenim putem, a što također nije praksa za ostale zaposlenike. Zabranjuje se tuženima da vrše dalji mobing na radu prema tužiteljici na način opisan u stavu I ovog dispozitiva, koji trpi tužiteljica od strane v.d. direktora H. D.. Obavezuju se tuženi da tužiteljici solidarno isplate na ime nematerijalne štete zbog pretrpljene duševne boli i zbog smanjenja životne aktivnosti iznos od ... KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev

od ... godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do isplate, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, u roku od 15 dana.“ Stavom drugim izreke obavezana je tužiteljica nadoknaditi tuženim troškove parničnog postupka u iznosu 3.790,00, u roku od 15 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 46 0 Rs 077157 17 Rsž od 13.02.2019. godine žalba tužiteljice je odbijena kao neosnovana i potvrđena prvostepena presuda, dok je zahtjev tuženih za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu odbijen kao neosnovan.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavila tužiteljica zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, te predložila da ovaj sud reviziju usvoji, te nižestepene presude preinači tako što će usvojiti tužbeni zahtjev u cijelosti, a tuženog obavezati da tužiteljici nadoknadi troškove parničnog postupka pred nižestepenim sudovima u iznosu od 9.599,80 KM, kao i troškove sastava revizije u iznosu od 1.263,60 KM.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u skladu s odredbom člana 241. Zakona o parničnom postupku¹, ovaj sud je odlučio kao u izreci.

Revizija nije osnovana.

Nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. Zakona o parničnom postupku.

Suprotno revizijskim prigovorima, prvostepeni sud je pravilno primijenio odredbu člana 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku, kojom je predviđeno da je svaka stranka dužna dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev. Drugostepeni sud je navedeno pravilo o teretu dokazivanja pravilno primijenio, upotpunivši ga pravilom o teretu dokazivanja propisanim odredbom člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, prema kojoj ako osoba koja tvrdi da je bila izložena diskriminaciji učini vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

U reviziji se, u pogledu ovog prigovora ističe samo da je tužiteljica predložila dokaz da je trpjela mobing na radu na način opisan u tužbenom zahtjevu, te da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili citiranu odredbu člana 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku kada te činjenice nisu utvrdili kao dokazane. Propust sudova da utvrde određene činjenice na osnovu izvedenih dokaza ne odnosi se na primjenu člana 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku, nego na odredbu člana 8. tog zakona, pa je ovaj sud u tom smislu i cijenio taj prigovor. Po ocjeni revizijskog suda, prvostepeni sud je ocjenu izvedenih dokaza izvršio u skladu s odredbom člana 8. Zakona o parničnom postupku, cijeneći svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, pri čemu ta ocjena dokaza nije bila arbitrarna, kako je to pravilno zaključio u razlozima svoje odluke i drugostepeni sud. Stečeno uvjerenje o

¹ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

odlučnim činjenicama prvostepeni sud je opravdao logičnim i uvjerljivim razlozima, koje je prihvatio i drugostepeni sud, koji je, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. Zakona o parničnom postupku, u obrazloženju svoje presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značenja sa aspekta predmeta spora. S obzirom na sve izloženo, neprihvatljiv je prigovor revidenta da je pred drugostepenim sudom ostvarena povreda odredaba parničnog postupka u smislu člana 209. Zakona o parničnom postupku.

Nije prihvatljiv ni revizijski prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je nad njom, u toku rada kod prvotuzenog, drugotuzeni vršio mobing na način opisan u petitu tužbenog zahtjeva, da se tuženima zabrani da ubuduće poduzimaju diskriminirajuće radnje, te da se tuženi solidarno obavežu da joj isplate nematerijalnu štetu za pretrpljene duševne bolove zbog umanjavanja životne aktivnosti u iznosu od ... KM sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudova, za koja je vezan ovaj sud u smislu odredbe člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku, proizlazi da je tužiteljica u spornom periodu bila zaposlena kod prvotuzenog JP..., na poslovima ...; da je drugotuzeni H. D. vršilac dužnosti direktora prvotuzenog; da je na osnovu člana 24. Pravilnika o radu prvotuzenog propisano četrdesetosatno sedmično radno vrijeme, na osnovu koje odredbe je posebnom odlukom utvrđeno radno vrijeme za sve uposlenike; da je za tužiteljicu, zbog specifičnosti poslova, određeno drugačije radno vrijeme (preraspodjela) tako da je radila subotom od 7,30 do 14,30 sati, a utorak joj je bio slobodan dan; da je tužiteljicu utorkom mijenjala I. H., a za vrijeme pauze S. U.; da je odlukom tuženog od ... godine u skladu sa aktima tužene, tužiteljica privremeno raspoređena na poslove ... na AOP do povratka sa bolovanja S. U.; da za ... mjesec ... godine, zbog blokade računa prvotuzenog, tužiteljici i određenom broju drugih uposlenika prvotuzenog, plata nije isplaćena u zakonskom roku, nego sa zakašnjenjem od 20 dana; da na dan vjerskog praznika godine nije radila samo tužiteljica, nego i V. B. koji je određen za dežurnog radnika; da je zbog počinjenih povreda radne obaveze zbog neopravdanih izostanaka s posla, odbijanja da mijenja druge uposlenike po nalogu rukovodioca i odbijanja da aktivira alarm po završetku radnog vremena, protiv tužiteljice pokretan disciplinski postupak, te da se tužiteljica pismenim izjavama izjašnjavala na te disciplinske prijave; da su disciplinski postupci pokretani i vođeni i protiv drugih uposlenika zbog istih ili sličnih propusta, te da je i od njih traženo pismeno izjašnjenje na navode iz prijave; da tužiteljici nije bila zabranjena usmena komunikacija sa drugotuzenim, niti je primoravana da mu se isključivo obraća pismenim putem; da su obavezu zaključavanja ulaznih vrata i aktiviranja alarma po završetku radnog vremena, osim tužiteljice, imali i drugi uposlenici.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio u cijelosti cijeneći da, suprotno tvrdnjama tužiteljice, nad njom nije vršen mobing od strane drugotuzenog. Pri tome je taj sud cijenio da su sve odluke tuženih donesene u skladu sa relevantnim odredbama Pravilnika o radu i Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te je, u bitnom, našao da drugotuzeni tužiteljicu nije tretirao drugačije nego druge uposlenike, odnosno, ukoliko jeste, da je to bilo uslovljeno prirodom njenog posla. U pogledu navoda tužiteljice da joj je onemogućeno korištenje dijela godišnjeg odmora za godinu, prvostepeni sud je zaključio da je iskaz tužiteljice

protivrječan tužbenom zahtjevu, te da nije jasno za koju godinu tužiteljica nije iskoristila godišnji odmor, budući da u tužbi navodi godinu, a u toku postupka .. godinu, kako i da pri tome nije dokazano na koji način i zbog čega je ta okolnost u vezi sa rješenjem od ... godine kojim je tužiteljica privremeno raspoređena na poslove ... na AOP.

Drugostepeni sud je, prihvativši činjenična i pravna utvrđenja prvostepenog suda, odbio žalbu tužiteljice i u cijelosti potvrdio prvostepenu presudu.

Bez osnova tužiteljica ukazuje na povredu odredaba Zakona o zabrani diskriminacije².

Prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije, mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Pravilno su nižestepeni sudovi, kod činjeničnog stanja kakvo je utvrđeno u prvostepenom postupku, ocijenili da radnje i postupci drugotuženog, kao tužiteljinog nadređenog, nisu bile takve da su imale ponižavajući efekat na tužiteljicu, niti da je njihova svrha ili posljedica bila degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa tužiteljice. Naime, kako to proizlazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, tužiteljica je tokom postupka pred prvostepenim sudom učinila vjerovatnim jedan dio svojih činjeničnih tvrdnji - da je radila na dan godine, da je davala izjave u pisanoj formi povodom prijave protiv nje, da je po završetku radnog vremena bila obavezna zaključati vrata i aktivirati alarm, te da joj je plaća za godine isplaćena sa zakašnjenjem. Međutim, tuženi su dokazali da je njihovo postupanje za cilj imalo bolju organizaciju rada i poboljšanje radne discipline, da je bilo u skladu s internim aktima prvotuženog, da određene mjere i zahtjevi na koje ukazuje tužiteljica nisu bili usmjereni samo prema njoj, već i prema drugim uposlenicima prvotuženog, te da su određeni posebni uslovi rada koji su bili predviđeni za tužiteljicu, bili nužno vezani za prirodu njenog posla blagajnika. Utvrđeno činjenično stanje, dakle, ukazuje da drugotuženi nije preduzimao bilo kakve postupke, mjere ili radnje prema tužiteljici kojima bi tužiteljicu vrijeđao, ponižavao, ugrožavao njeno dostojanstvo ili integritet ili joj neopravdano nametao uslove rada nepovoljnije od onih koje imaju drugi uposlenici. Pravilno su stoga nižestepeni sudovi zaključili da tužiteljica tokom rada kod prvotuženog nije bila izložena mobingu od strane drugotuženog, te je pravilna i odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva za utvrđenje da je nad tužiteljicom izvršen mobing, a time i zahtjeva za zabranu daljeg činjenja mobinga i zahtjeva za naknadu nematerijalne štete.

Revidentica bez osnova prigovara i pogrešnoj primjeni odredbe člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, budući da su nižestepeni sudovi pravilno rasporedili teret dokazivanja, zahtijevajući od tužiteljice da svoje činjenične tvrdnje o učinjenom mobingu dokaže sa stepenom vjerovatnosti, a od tuženog da sa stepenom izvjesnosti dokaže neosnovanost tih tvrdnji.

Kako ne stoje revizijski razlozi, a ne postoje ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku odlučeno kao u stavu prvom izreke ove presude.

² „Službeni glasnik BiH“ br. 59/09 i 66/16

Budući da revidentica nije uspjela u revizijskom postupku, odbijen je njen zahtjev za naknadu troškova sastava revizije na osnovu odredbe člana 397. stav 1. u vezi s članom 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

Predsjednica vijeća
Marijana Omerčaušević, s.r.